

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om effektivare förhindrande av kriminalitet under fängelsetiden och effektivare upprätthållande av anstaltssäkerheten

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om effektivare förhindrande av kriminalitet under fängelsetiden och effektivare upprätthållande av anstaltssäkerheten (RP 6/2020 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och förvaltningsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- förvaltningsutskottet FvUU 2/2020 rd
- grundlagsutskottet GrUU 36/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Anne Kohvakka, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Virpi Koivu, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Tiina Ferm, inrikesministeriet
- jurist Tuomas Vesterbacka, Brottspåföljdsmyndigheten
- kriminalinspektör Arto Tuomela, centralkriminalpolisen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Riksdagens justitieombudsmans kansli
- inrikesministeriet
- inrikesministeriet, gränsbevakningsavdelningen
- försvarsministeriet
- Åklagarmyndigheten
- Finansinspektionen
- Riihimäki fängelse
- Brottspåföljdsmyndigheten
- Dataombudsmannens byrå
- Vanda fängelse

Betänkande LaUB 1/2021 rd

- centralkriminalpolisen
- Migrationsverket
- Polisstyrelsen
- Tullen
- Finlands Advokatförbund
- Vankilavirkailijain Liitto VVL ry
- professor Sakari Melander.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i fängelselagen, häktningsslagen, lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten och lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet.

Avsikten med de föreslagna ändringarna är att precisera bestämmelserna om Brottspåföljdsmyndighetens befogenheter och om datainnehållet i Brottspåföljdsmyndighetens register så att de motsvarar de uppgifter som Brottspåföljdsmyndigheten har enligt lag. Dessutom ändras bestämmelserna om utlämnande av uppgifter från Brottspåföljdsmyndigheten så att polisen eller en annan förundersökningsmyndighet bättre än för närvarande kan få sådan information av Brottspåföljdsmyndigheten som de behöver för att fullgöra sina uppgifter. Det föreslås dessutom att Brottspåföljdsmyndigheten ska ha rätt att delta i verksamheten vid den gemensamma kriminalunderrättelseenheten för polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet. Syftet med propositionen är att förtydliga uppgiftsfördelningen mellan Brottspåföljdsmyndigheten och förundersökningsmyndigheterna och att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna.

Lagarna avses träda i kraft den 1 september 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslår regeringen ändringar i fängelselagen (767/2005), häktningsslagen (768/2005), lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015) och lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009). Avsikten med de föreslagna ändringarna är att precisera bestämmelserna om Brottspåföljdsmyndighetens befogenheter och om datainnehållet i myndighetens register så att de motsvarar Brottspåföljdsmyndighetens lagstadgade uppgifter. Dessutom ändras bestämmelserna om utlämnande av uppgifter från Brottspåföljdsmyndigheten så att polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet bättre än för närvarande kan få sådan information av Brottspåföljdsmyndigheten som de behöver för att fullgöra sina uppgifter. Vidare föreslås det i propositionen att Brottspåföljdsmyndigheten ska ha rätt att delta i verksamheten vid den gemensamma kriminalunderrättelseenheten för polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet. I propositionen föreslås dessutom bestämmelser om övervakning av fångarnas användning av pengar och om teknisk övervakning i fängelser.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Förvaltningsutskottet anser i sitt utlåtande om propositionen (FvUU 2/2020 rd) att de föreslagna lagändringarna förtydligar och förbättrar förutsättningarna för samarbete mellan Brottspåföljdsmyndigheten och förundersökningsmyndigheterna, effektiviserar åtgärderna för att förebygga brott och främjar anstaltssäkerheten. Förvaltningsutskottet anser det vara viktigt att informationsflödet mellan Brottspåföljdsmyndigheten och polisen samt andra förundersökningsmyndigheter är så flexibelt och snabbt som möjligt med beaktande av det behövliga dataskyddet.

Även grundlagsutskottet har lämnat utlåtande om propositionen (GrUU 36/2020 rd). I sitt utlåtande förutsätter grundlagsutskottet i fråga om övervakningen av användningen av betalkort och av fångarnas användning av pengar att lagförslag 1—3 preciseras för att de lagförslagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Lagutskottet anser att propositionens mål att förbättra och förtydliga samarbetet mellan Brottspåföljdsmyndigheten och polisen samt andra förundersökningsmyndigheter är viktiga. De föreslagna ändringarna är också betydelsefulla med tanke på ett effektivare förhindrande av kriminalitet under fängelsetiden och ett effektivare upprätthållande av anstaltssäkerheten. Sammantaget sett anser lagutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag. En del av ändringsförslagen hänför sig till det som sägs i grundlagsutskottets utlåtande.

Utredning av brott

Utredning av brott hör inte till Brottspåföljdsmyndighetens uppgifter. För att förtydliga uppgiftsfördelningen mellan Brottspåföljdsmyndigheten och förundersökningsmyndigheterna stryks således utredning av brott i behörighetsbestämmelserna för Brottspåföljdsmyndigheten i fängelselagen. Lagutskottet instämmer i regeringens uppfattning (se RP, s. 24) att det är motiverat att precisera övervaknings- och granskningsbefogenheterna enligt fängelselagen och häktningsslagen så att de motsvarar uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna och Brottspåföljdsmyndighetens lagstadgade uppgifter.

Enligt 16 kap. 6 § i fängelselagen och 11 kap. 6 § i häktningsslagen kan kroppsbesiktning företas för utredning av brott. Till skillnad från den övriga regleringen innehåller propositionen emellertid inget förslag till ändring av de bestämmelserna. Det motiveras med (RP, s. 24) att det i förarbetena till fängelselagen och häktningsslagen 2004 hänvisades till att bestämmelserna om kroppsbesiktning motsvarar bestämmelserna i tvångsmedelslagen (se RP 263/2004 rd, s. 194). Ingen materiell motivering till avgränsningen anges. Också grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2020 rd, s. 6) att det med tanke på Brottspåföljdsmyndighetens lagstadgade uppgifter inte är helt oproblematiskt att kroppsbesiktning, som i hög grad ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna, enligt 16 kap. 6 § i fängelselagen och 11 kap. 6 § i häktningsslagen också är kopplad till utredning av brott. Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna ändras så att de motsvarar den övriga regleringen i fängelselagen. På det sätt som anges närmare i detaljmotiveringen föreslår lagutskottet att lagförslag 1 och 2 ändras så att utredning av brott inte heller i fråga om kroppsbesiktning ska vara en grund för åtgärden.

Lagutskottet noterar också att det i propositionen inte föreslås någon ändring av bestämmelserna om underrättelse om läsning av brevväxling i 12 kap. 2 a § i fängelselagen eller 8 kap. 2 a § i häkt-

Betänkande LaUB 1/2021 rd

ningslagen, där utredning av brott nämns. Av konsekvensskäl föreslår lagutskottet att lagförslag 1 och 2 ändras också till dessa delar enligt det som framgår närmare av detaljmotiveringen.

Teknisk övervakning i ett fängelse

I fängelselagen föreslås en ny bestämmelse om teknisk övervakning av fängelselokaler (lagförslag 1, 16 kap. 1 a §). Enligt den föreslagna bestämmelsen kan det för övervakningen av fängelseområdet och fängelselokalerna användas teknisk övervakning i syfte att upprätthålla ordningen i fängelset, förvaringssäkerheten och fångarnas och andras säkerhet samt i syfte att förhindra rymning eller olovligt avvikande från öppna anstalter eller brott. Teknisk övervakning får dock inte användas i fångarnas celler, i toaletter, i omklädningsrum och på andra motsvarande platser. Enligt propositionen (RP, s. 24) behövs bestämmelserna eftersom en stor del av fängelselokalerna övervakas tekniskt. För närvarande saknas det dock exakta lagbestämmelser om teknisk övervakning. Enligt propositionen är kameraövervakning nödvändig för att upprätthålla fängelsesäkerheten.

I ljuset av erhållna uppgifter anser lagutskottet att de föreslagna bestämmelserna är motiverade. Även grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2020 rd, s. 6) att regleringen i huvudsak är utformad på behörigt sätt. Enligt grundlagsutskottet bör regleringen trots det kompletteras med en bestämmelse om användningsändamål för upptagningarna och den tid en upptagning bedöms vara nödvändig. Grundlagsutskottet anser också att man bör försäkra sig om att regleringen är förenlig med EU:s dataskyddslagstiftning. Lagutskottet föreslår att bestämmelserna om upptagningarnas användningsändamål och bevaringstid preciseras på det sätt som anges närmare i detaljmotiveringen till 7, 8 och 34 § i lagförslag 3.

När det gäller den föreslagna regleringens förhållande till EU:s dataskyddslagstiftning konstaterar lagutskottet följande på grundval av en inkommen utredning från justitieministeriet.

De bestämmelser om registrering av och bevaringstid för upptagningar från teknisk övervakning som lagutskottet föreslår, och som behandlas närmare i detaljmotiveringen nedan, hör till tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 (dataskyddsdirektivet för brottsbekämpande myndigheter). De föreslagna bestämmelserna är allmänt tillämpliga bestämmelser som kompletterar bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, dataskyddslagen avseende brottmål). Enligt uppgifter till lagutskottet behövs bestämmelserna på grund av den med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna känsliga regleringskontexten (se GrUU 26/2018 rd, s. 3, och GrUU 14/2018 rd, s. 5). Upptagningar från teknisk övervakning hör inte till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i 11 § i dataskyddslagen avseende brottmål. De kan dock betraktas som i övrigt känsliga uppgifter, vars behandling kan vara förenad med särskilda risker med tanke på den registrerades rättigheter. Behandlingen av sådana uppgifter ska på samma sätt som när det gäller särskilda kategorier av personuppgifter grunda sig på uttryckliga bestämmelser i lag, av vilka det enligt uppgift från justitieministeriet kan förutsättas att de är detaljerade och noggrant avgränsade, i enlighet med grundlagens tolkningspraxis. Behandlingen av personuppgifter ska också begränsas till vad som är nödvändigt.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Enligt artikel 8.2 i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpande myndigheter ska den lagstiftning som gäller genomförandet av direktivet åtminstone specificera syftet med behandlingen, vilka personuppgifter som ska behandlas och behandlingens ändamål. Utskottet anser utifrån inkommen utredning att de föreslagna registerbestämmelserna uppfyller dessa krav efter utskottets kompletteringar, när man även beaktar bestämmelsen om tillämpningsområde i 1 § 1 mom. i den gällande dataskyddslagen avseende brottmål. Lagutskottet föreslår att 8 § 3 mom. 4 punkten i lagförslag 3 preciseras så som anges närmare i detaljmotiveringen nedan, så att det i säkerhetsregistret får föras in uppgifter som erhållits vid övervakning enligt 16 kap. 1 och 1 a § i fängelselagen och som således också innefattar upptagningar från teknisk övervakning. Säkerhetsregistrets användningsändamål enligt det föreslagna 8 § 1 mom. preciserar samtidigt också användningsändamålet för upptagningar från teknisk övervakning, dvs. förhindrande av brott som begås under fängelsestraff eller upprätthållande av anstaltssäkerheten. Enligt den ändrade formulering som utskottet föreslår och som behandlas i detaljmotiveringen ska upptagningarna i enlighet med det föreslagna 8 § 1 mom. också i säkerhetsregistret hänföra sig till personer som med fog kan misstänkas göra sig skyldiga till ett brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse. Efter den föreslagna preciseringen av 3 mom. 4 punkten uppfyller bestämmelserna enligt utskottets uppfattning också grundlagsutskottets krav på precisering av användningsändamålet.

Utskottet erfar att upptagningar från teknisk övervakning också behöver behandlas i det övervaknings- och verksamhetsregister som avses i 7 § i lagförslag 3, om upptagningarna hänför sig till andra sådana händelser eller personer som är av betydelse med tanke på anstaltssäkerheten. Lagutskottet föreslår så som anges närmare i detaljmotiveringen nedan att också 7 § 5 mom. preciseras så att uppgifterna även kan innehålla upptagningar som hänför sig till övervakning enligt 16 kap. 1 a § i fängelselagen, om upptagningarna är nödvändiga för upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Då framgår möjligheten att registrera upptagningarna tydligare också av 7 §. Lagutskottet anser utifrån inkommen utredning att den föreslagna preciseringen och registrets användningsändamål enligt 7 § 1 mom. också uppfyller grundlagsutskottets krav på precisering av användningsändamålet.

Enligt artikel 5 i dataskyddsdirektivet för brottsbekämpande myndigheter ska medlemsstaterna föreskriva att lämpliga tidsgränser fastställs för radering av personuppgifter eller för periodisk översyn av behovet av att lagra personuppgifter. Procedurrelaterade åtgärder ska säkerställa att tidsgränserna efterlevs. Det nya 34 § 7 mom. om bevaringstiden för upptagningar som lagutskottet i detaljmotiveringen föreslår i fråga om lagförslag 3 innebär att artikel 5 genomförs. Bestämmelserna om bevaringstiden utgör samtidigt ett undantag från huvudregeln i 6 § 1 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål. Enligt den huvudregeln ska obehövliga personuppgifter utplånas utan dröjsmål. I enlighet med 2 § 1 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål ska de föreslagna bestämmelserna, som avviker från den lagen, tillämpas i första hand. Lagutskottet anser utifrån inkommen utredning att den bevaringstid som utskottet föreslår i 34 § 7 mom. i lagförslag 3 är nödvändig och proportionerlig med avseende på ändamålet för behandlingen av upptagningarna, med beaktande av uppgifternas känsliga natur.

Enligt uppgift från justitieministeriet är bestämmelserna förenliga med dataskyddsdirektivet för brottsbekämpande myndigheter efter de kompletteringar som utskottet föreslår, särskilt när man beaktar principerna för behandling av personuppgifter i artikel 4.1 i direktivet.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Enligt uppgift från justitieministeriet gjordes det i samband med riksdagsbehandlingen av dataskyddslagen avseende brottmål vissa nödvändiga ändringar i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten för att säkerställa att bestämmelserna i den lagen är förenliga med direktivet. Meningen är dock att göra en total översyn av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten i samband med den pågående reformen av Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem. I det sammanhanget kommer man att mer ingående bedöma huruvida regleringen är förenlig med EU:s dataskyddslagstiftning. Regeringspropositionen i fråga överlämnades till riksdagen i slutet av 2020 (RP 246/2020 rd).

Övervakning av fångarnas användning av pengar

I 9 kap. 3 a § i fängelselagen (lagförslag 1) föreslås det nya bestämmelser om övervakning av användningen av betalkort. Användningen av ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort som har getts till en fånge kan övervakas i syfte att upptäcka betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsförmedling, på så sätt att övervakningen endast gäller antalet betalningstransaktioner och beloppet. Om det vid övervakningen upptäcks transaktioner som avviker från sedvanlig betalningsförmedling eller om det behövs av någon annan orsak, kan användningen av betalkortet övervakas utifrån ett beslut som fattats i ett enskilt fall på så sätt att övervakningen gäller alla uppgifter om användningen av betalkortet. En förutsättning är att övervakningen behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Beslutet får fattas för högst en månad åt gången. Motsvarande bestämmelser ingår i den föreslagna 5 kap. 3 a § i häktningslagen (lagförslag 2).

Enligt motiveringen till propositionen (RP, s. 25) är övervakningen av betalkortskontona, bland annat för att förhindra narkotikahandel i fängelser eller påtryckning av andra fångar, nödvändig för att säkerställa att betalkort godkända av Brottspåföljdsmyndigheten inte kan användas för brottslig verksamhet eller för att äventyra säkerheten i fängelset. Förvaltningsutskottet anser i sitt utlåtande om propositionen (FvUU 2/2020 rd, s. 5) att de föreslagna bestämmelserna om övervakning av användningen av betalkort är nödvändiga för att förebygga brott och upprätthålla fängelsesäkerheten. Efter att ha bedömt den inkomna utredningen anser lagutskottet det motiverat att i lagförslag 1 och 2 ta in bestämmelser om övervakning av användningen av betalkort.

Grundlagsutskottet anser dock i sitt utlåtande (GrUU 36/2020 rd, s. 4) att den föreslagna regleringen är problematisk med avseende på nödvändighetskravet. Enligt motiveringen till lagstiftningsordningen i propositionen (s. 46—47) kan det med anledning av 10 § i grundlagen endast föreskrivas om nödvändiga begränsningar i skyddet för privatlivet under frihetsberövande, särskilt som utskottet i sin praxis har understrukt betydelsen av nödvändighetskravet i bestämmelsen i grundlagen (GrUU 34/2014 rd). I motiveringen sägs det vidare att övervakning av kontotransaktioner på betalkort som godkänts av Brottspåföljdsmyndigheten är nödvändig för att säkerställa att betalkorten inte kan användas för brottslig verksamhet. Trots det konstateras det att tröskeln för övervakning inte är att den är nödvändig utan bara att den behövs. Det i sin tur betyder enligt motiven samma krav som i bestämmelserna om fångarnas kontakter utanför fängelset. Grundlagsutskottet säger emellertid att utskottet redan tidigare med anledning av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna vad beträffar hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden har påpekat att det i konstitutionellt hänseende är problematiskt att binda befogenheterna enbart till att de behövs, vilket beror på de kvalificerade lagförbehåll om krav på nödvändighet

Betänkande LaUB 1/2021 rd

som anges i 10 § i grundlagen (GrUU 20/2005 rd, s. 5). Bestämmelserna om förutsättningarna för särskild tillsyn i 9 kap. 3 a § 2 mom. i lagförslag 1 och 5 kap. 3 a § 2 mom. i lagförslag 2 måste enligt grundlagsutskottet vara kopplade till kravet på nödvändighet. De här ändringarna är ett villkor för att lagförslag 1 och 2 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Lagutskottet föreslår på det sätt som anges i detaljmotiveringen nedan att 9 kap. 3 a § 2 mom. i lagförslag 1 och 5 kap. 3 a § 2 mom. i lagförslag 2 ses över i enlighet med det som sägs ovan.

I 29 a § i lagförslag 3 föreskrivs det om rätten att få uppgifter av den som beviljar betalkort eller förmedlar betalningar. Brottpåföljdsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av betalningsinstitut som beviljar betalkort eller som förmedlar betalningar få de uppgifter som är nödvändiga för att förvalta betalkort godkända av Brottpåföljdsmyndigheten och för den övervakning av betalningstransaktioner med betalkort som avses i 9 kap. 3 a § i fängelselagen och 5 kap. 3 a § i häktningsslagen.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2020 rd, s. 5) att bestämmelserna i och för sig är korrekt kopplade till nödvändighetskriteriet. Med avseende på bedömningen av nödvändigheten är det emellertid problematiskt att det av lagförslaget inte närmare framgår vad som avses med att förvalta användningen av betalkort. Enligt grundlagsutskottet måste bestämmelsen preciseras. Det är ett villkor för att lagförslag 3 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Lagutskottet föreslår att 29 a § i lagförslag 3 preciseras så som framgår närmare av detaljmotiveringen.

Mer omfattande utredningsbehov i fråga om fängelselagen, häktningsslagen och lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten

Enligt propositionen får ändring inte sökas i beslut om särskild övervakning av användningen av betalkort (20 kap. 2 § i lagförslag 1 och 15 kap. 2 § i lagförslag 2). Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2020 rd, s. 5) att det föreslagna förbudet mot överklagande med beaktande av regleringskontexten och laglighetsövervakningen av exceptionella fullmakter är godtagbart med avseende på 21 § i grundlagen. Samtidigt konstaterar grundlagsutskottet (GrUU 36/2020 rd, s. 6) att det anser det vara viktigt att justitieministeriet i ett större perspektiv utreder laglighetsövervakningen av säkerhets- och övervakningsåtgärderna enligt fängelselagen samt huruvida bestämmelserna om överklagande är förenliga med bestämmelserna om rättskydd i 21 § i grundlagen och med internationella människorättskonventioner.

Lagutskottet påpekar också att det enligt uppgift från justitieministeriet inte i samband med den nu aktuella propositionen har gjorts någon övergripande bedömning av ordalydelsen i förutsättningarna för utövande av befogenheterna enligt fängelselagen och häktningsslagen. Det föreslås inte heller några ändringar i regleringstekniken för behörighetsbestämmelserna. I propositionen har man endast strukit utredning av brott som en grund för behörighet, av de orsaker som anges närmare i propositionen. Dessutom föreslås det bestämmelser om övervakning av betalkort och om teknisk övervakning. Enligt uppgift har man i propositionen försökt iaktta samma regleringsteknik som i de övriga behörighetsbestämmelserna i fängelselagen när man formulerat förutsättningarna i dessa bestämmelser.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Enligt utredning från justitieministeriet har ministeriet under 2020 utarbetat en bedömningspromemoria om ändringsbehoven i fängelselagen. Avsikten är att bedömningspromemorian ska bli klar våren 2021. Efter det inleds arbetsgruppsberedning för att genomföra lagändringarna. Meningen är att regeringen ska lämna en proposition 2022.

I ljuset av den utredning som lagutskottet fått i samband med den nu aktuella propositionen anser lagutskottet att det är ytterst viktigt att göra en genomgripande reform av fängelselagen, häktningsslagen och lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten samt annan relevant lagstiftning i anslutning till dessa, med målet att regleringen efter reformen motsvarar kraven i grundlagen och de internationella människorättskonventionerna samt den reviderade nationella dataskyddslagstiftningen och dataskyddslagstiftningen i EU. I reformarbetet är det också viktigt att bland annat fästa uppmärksamhet vid de frågor som gäller förbuden mot ändringssökande. Utskottet anser att det i sig är positivt att det i samband med reformen av Brottsåtgärdsmyndighetens informationssystem redan har föreslagits att lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten ska revideras i sin helhet, som det sägs ovan i avsnittet om teknisk övervakning i fängelser. Regeringspropositionen i fråga lämnades till riksdagen i slutet av 2020 (RP 246/2020 rd).

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av fängelselagen

2 kap. Inledande av verkställighet

2 a §. Efterlysning. I propositionen föreslås ett nytt 2 mom. i paragrafen, enligt vilket Brottsåtgärdsmyndigheten får efterlysa en fånge om fången 1) rymmer eller utan tillstånd avlägsnar sig från fängelset, den förlägningsplats som avses i 8 kap. 9 § 2 mom. eller den vårdplats som avses i 10 kap. 2—4 §, 2) har befunnit sig utanför fängelset med stöd av ett tillstånd som beviljats enligt 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap. och inte återvänder vid den tidpunkt som anges i villkoren för tillståndet eller i övrigt bryter mot villkoren i fråga. I de situationer som avses i den föreslagna bestämmelsen är det fråga om efterlysning för att fortsätta verkställigheten. För att förtydliga bestämmelsen föreslår lagutskottet att 2 mom. ändras så att detta konstateras i momentets första mening.

9 kap. Fångarnas egendom och inkomster

3 §. Innehav av pengar och andra betalningsmedel. Paragrafen innehåller bestämmelser om innehav av pengar och andra betalningsmedel. Enligt 1 mom. har fångarna i slutna fängelser inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Ett av Brottsåtgärdsmyndigheten godkänt betalkort kan dock ställas till fångarnas förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge ska tas för förvaring i fängelset, sättas in på det av Brottsåtgärdsmyndigheten godkända betalkortet eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto. Enligt 2 mom. har fångarna i öppna anstalter rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. Ett av Brottsåtgärdsmyndigheten godkänt betalkort kan ställas till fångarnas förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge kan på fång-

Betänkande LaUB 1/2021 rd

ens begäran tas för förvaring i fängelset, sätts in på det av Brottsförhållandenmyndigheten godkända betalkortet eller på fångens bekostnad sätts in på hans eller hennes bankkonto. Enligt 3 mom. ska fången varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningmedel.

Enligt de uppgifter som utskottet fått från justitieministeriet ställs betalkort i praktiken till förfogande för alla fångar i slutna fängelser. Fångarna i öppna anstalter får inneha sina egna betalningsmedel. I de öppna anstalterna har Brottsförhållandenmyndighetens betalkort endast getts till de fångar som behöver dem. Lagutskottet anser utifrån de uppgifter som fåtts att formuleringen ”kan ställas till förfogande” i 1 och 2 mom. gör det oklart om fångarna kan förvägras ett kort på någon grund. Enligt justitieministeriet är det fråga om att korten lagenligt ska ställas till fångarnas förfogande. I ljuset av dessa uppgifter anser utskottet att det därför är motiverat att formulera bestämmelserna så att det inte finns någon prövningsrätt i detta hänseende. I öppna anstalter behöver inte alla fångar nödvändigtvis få ett betalkort, eftersom fångarna får inneha egna betalningsmedel. Till denna del anser lagutskottet att det är motiverat att i 2 mom. använda formuleringen att betalkortet i öppna anstalter ställs till en fångs förfogande, om fången begär det. Då är möjligheten att få kortet beroende av fångens egen begäran, och det är således inte nödvändigt att föreskriva om grunderna för att vägra bevilja ett kort. Med stöd av det som sägs ovan föreslår lagutskottet att 1 mom. ändras så att formuleringen ”kan dock ställas till fångarnas förfogande” ersätts med formuleringen ”ställs dock till fångarnas förfogande”. Utskottet föreslår också att formuleringen ”kan ställas till fångarnas förfogande” i 2 mom. om öppna anstalter ersätts med ”ställs till en fångs förfogande” och att en ny förutsättning, ”om fången begär det”, införs i momentet.

3 a §. Övervakning av användningen av betalkort. Paragrafen innehåller bestämmelser om övervakning av användningen av betalkort. Enligt den kan användningen av ett av Brottsförhållandenmyndigheten godkänt betalkort som har getts till en fånge övervakas i syfte att upptäcka betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse, på så sätt att övervakningen endast gäller antalet betalningstransaktioner och penningbeloppet (1 mom). Om det vid övervakningen upptäcks betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse eller om det behövs av någon annan orsak, kan användningen av betalkortet övervakas utifrån ett beslut som fattats i ett enskilt fall på så sätt att övervakningen gäller alla uppgifter om användningen av betalkortet (2 mom.). En förutsättning är att övervakningen behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Beslutet får fattas för högst en månad åt gången.

Av de orsaker som anges i utskottets överväganden ovan och med anledning av det som konstateras i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 36/2020 rd, s. 4) föreslår lagutskottet att bestämmelserna om förutsättningarna för särskild övervakning i 2 mom. binds till ett nödvändighetskrav i stället för till ett behovskrav. I den form som lagutskottet föreslår ska övervakningen vara nödvändig för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

Enligt ordalydelsen i 2 mom. är sådan särskild övervakning som avses i momentet möjlig också om det behövs av någon annan orsak. I utskottets sakkunnigutfrågningar har innehållet i uttrycket ”någon annan orsak” ansetts oklart. Enligt den utredning som utskottet fått från justitieministeriet avses med någon annan orsak i enlighet med motiveringen till propositionen (RP, s. 36) uppgifter från en annan myndighet eller en grund som framkommit i samband med övervakningen eller

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Brottpåföljdsmyndighetens övriga verksamhet. Lagutskottet anser att bestämmelsen i 2 mom. bör förtydligas och preciseras så att uttrycket ”någon annan orsak” ersätts uttryckligen med de orsaker som nämns i motiveringen. Också till denna del bör momentet dessutom ändras så att övervakningen ska vara nödvändig. Utskottet föreslår att 2 mom. ändras också till denna del.

I den övervakning som avses i 1 mom. är det fråga om allmän övervakning, som kan gälla endast antalet betalningstransaktioner och deras belopp. Enligt motiveringen (RP, s. 36) har systemet med betalkort för fångar inbyggda larmfunktioner som kan ge ett automatiskt larm i enlighet med särskilt definierade parametrar. I betalkortssystemet kan man således definiera parametrar som alarmerar för betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse. I enlighet med 2 mom. är det efter observation av avvikelser och utifrån dem möjligt att vid behov fatta beslut i enskilda fall om övervakning av transaktionerna på en fånges betalkortskonto. Med stöd av det beslut som avses i det föreslagna 2 mom. kan övervakningen utsträckas till alla uppgifter om användningen av betalkortet. Enligt uppgift från justitieministeriet är syftet med bestämmelsen särskilt att övervakningen i dessa enskilda fall, när det vid övervakningen har observerats att transaktionerna på kontot avviker från sedvanlig betalningsrörelse, uttryckligen ska gälla de kontouppgifter i fråga om vilka man observerat avvikelser. Övervakningen kan också omfatta en fånges gireringar till en annan persons konto och en annan persons gireringar till fångens konto. Det är då möjligt att upptäcka gireringar mellan mottagaren och avsändaren. Andra kontotransaktioner som gjorts av en annan person får dock inte övervakas. Mot bakgrund av det som sägs ovan föreslår lagutskottet att ordalydelsen i 2 mom. preciseras också så att övervakningen i stället för alla uppgifter om användningen av betalkortet uttryckligen gäller kontouppgifterna om fångens betalkortskonto.

Utskottet konstaterar för tydlighetens skull att den övervakning som avses i 2 mom. gäller tiden efter beslutet.

Förvaltningsutskottet anser i sitt utlåtande om propositionen (FvUU 2/2020 rd, s. 5) att det vore motiverat att använda ett så neutralt begrepp som möjligt om betalningsmedlet. Lagutskottet anser utifrån de uppgifter det fått att eftersom fångarna har ett betalkort som godkänts och skaffats uttryckligen av Brottpåföljdsmyndigheten, är det inte vare sig behövligt eller motiverat att ändra begreppet så att det är neutralt. Om det i Brottpåföljdsmyndighetens verksamhet senare är motiverat att övergå till att använda något annat betalningsmedel i stället för eller vid sidan av det av Brottpåföljdsmyndigheten godkända betalkortet, bör behovet av reglering bedömas på nytt.

12 kap. Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

2 a §. Underrättelse om läsning. Ny. Paragrafen innehåller bestämmelser om underrättelse om läsning av brevväxling. Regeringen föreslår inga ändringar i paragrafen. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen kan utredning av brott utgöra en grund för att skjuta upp en underrättelse om läsning. Lagutskottet föreslår att utredning av brott som grund för uppskov stryks i *1 mom.*, på motsvarande sätt som i den övriga regleringen som föreslås i propositionen. Utskottets förslag kräver också modifiering i *ingressen* till lagförslaget.

16 kap. Granskning av fängelselokaler och fångar

1 a §. Teknisk övervakning i ett fängelse. Paragrafen innehåller bestämmelser om teknisk övervakning i fängelselokaler. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan det för övervakningen av fängelseområdet och fängelselokalerna användas teknisk övervakning i syfte att upprätthålla ordningen i fängelset, förvaringssäkerheten och fångarnas och andras säkerhet samt i syfte att förhindra rymning eller olovligt avvikande från öppna anstalter eller brott. Teknisk övervakning får dock inte användas i fångarnas celler, i toaletter, i omklädningsrum och på andra motsvarande platser.

Lagutskottet påpekar att också 1 kap. 5 § i fängelselagen ska beaktas vid användningen av teknisk övervakning. Enligt den paragrafen ska fångar bemötas rättvist och med aktning för människovärdet. Enligt en utredning från justitieministeriet har det i såväl internationell som nationell praxis för laglighetsövervakning av hävd ansetts vara viktigt att teknisk övervakning inte används i utrymmen där fången måste vara naken. Den tekniska övervakningen ska genomföras med respekt för fångens människovärde.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att begränsa den tekniska övervakningen i utrymmen där en person till exempel är naken eller byter kläder. I bestämmelsen nämns som exempel toaletter och omklädningsrum. Andra motsvarande platser är exempelvis tvättrum, bastur och utrymmen som används för kroppsvisitation. Enligt justitieministeriet kan det finnas varierande arrangemang i olika fängelser när det gäller i vilka lokaler det kan uppstå situationer där en fange klär av sig. Därför är det inte motiverat att i lagen utfärda mer detaljerade bestämmelser än vad som föreslås om de utrymmen där kameraövervakning inte får användas, utan frågan ska bedömas i praktiken, när säkerhetstekniken i fängelserna planeras. Kamerorna ska installeras så att teknisk övervakning inte används i utrymmen där upptagningen på ovannämnt sätt äventyrar skyddet för privatlivet.

Vid granskningar där det krävs att fången klär av sig ska man beakta 1 kap. 5 § i fängelselagen och ställningstagandena i praxis för laglighetsövervakning om situationer där fångar klär av sig. Lagutskottet betonar vikten av att genom utbildning och anvisningar för Brottspåföljdsmyndighetens personal se till att sådana granskningar utförs i lokaler där det inte finns teknisk övervakning.

Utskottet konstaterar dessutom för tydlighetens skull att bestämmelserna om övervakning av besök är särskilda bestämmelser i förhållande till den föreslagna allmänna bestämmelsen om teknisk övervakning i fängelselokaler. Det är alltså klart att 16 kap. 1 a § i fängelselagen inte tillämpas på övervakning av möten med ombud. I den föreslagna bestämmelsen finns dessutom en förtydligande hänvisning till att bestämmelserna i 13 kap. i fängelselagen ska tillämpas vid övervakningen av besök. Det är således entydigt att advokatbesök övervakas med stöd av 13 kap. 6 § i fängelselagen.

6 §. Kroppsbesiktning. Ny. I 16 kap. 6 § i fängelselagen finns det bestämmelser om kroppsbesiktning. Regeringen föreslår inga ändringar i paragrafen. Enligt paragrafens 1 mom. kan en fange kroppsbesiktigas för utredning av ett brott, om han eller hon på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är mer än fängelse i sex månader, eller för straffbart bruk av narkotika.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Som det sägs i utskottets överväganden ovan föreslås i propositionen författningsändringar genom vilka utredning av brott stryks i de behörighetsbestämmelser i fängelselagen som gäller Brottpåföljdsmyndigheten. Syftet är att förtydliga uppgiftsfördelningen mellan Brottpåföljdsmyndigheten och förundersökningsmyndigheterna. Denna ändring har inte gjorts i lagens 16 kap. 6 § om kroppsbesiktning, utan behörighetsbestämmelsen innehåller fortfarande en koppling till utredning av brott. Även grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid detta i sitt utlåtande (se GrUU 36/2020 rd, s. 6). På grund av det som sägs ovan föreslår lagutskottet att också bestämmelsen om kroppsbesiktning ses över så att Brottpåföljdsmyndighetens behörighet inte längre har någon koppling till utredning av brott i bestämmelsen.

Efter att ha bedömt inkommen utredning anser lagutskottet att det är motiverat att ändra grunden för kroppsbesiktning i den gällande bestämmelsen. I stället för till utredning av vissa brott kopplas grunden till begreppet avvärjande av en fara som hotar ordningen eller säkerheten i fängelset. Det begreppet används bland annat i bestämmelsen om kroppsvisitation (16 kap. 4 §). I de situationer som bestämmelserna ska täcka är de förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 och 2 mom. i fängelselagen av betydelse. Utifrån den utredning som fåtts föreslår lagutskottet att *1 mom.* ändras så att kroppsbesiktning får företas på en fånge, om det finns sannolika skäl att misstänka att fången i fängelset eller vid ankomsten till fängelset i sin kropp har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i fängelselagen och som är ägnade att allvarligt äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens liv eller hälsa.

Genom den bestämmelse som utskottet föreslår sänks tröskeln och förutsättningen för kroppsbesiktning så att det i stället för en brottsmisstanke räcker med en misstanke om att förbjudna ämnen eller föremål har medförts till fängelset. Tröskeln är dock högre än vid observation i isolering enligt 18 kap. 4 §, eftersom föremålen eller ämnena ska vara sådana att de är ägnade att allvarligt äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens liv eller hälsa. Tröskeln för observation i isolering är dessutom grundad anledning att misstänka, medan det i den föreslagna bestämmelsen om kroppsbesiktning förutsätts sannolika skäl att misstänka. De skillnaderna är motiverade, eftersom kroppsbesiktning i högre grad ingriper i den personliga integriteten än observation i isolering. Den ändring som utskottet föreslår är dock i praktiken inte väsentlig jämfört med nuläget. Genom ändringen genomförs grundlagsutskottets anmärkning om att utredning av brott inte ska vara en grund för åtgärden.

Enligt inkommen utredning hänför sig kroppsbesiktning och observation i isolering i praktiken så gott som alltid till narkotika, läkemedelssubstanser som klassificeras som narkotika eller redskap som är avsedda för användning av dem eller till dopningsmedel. Därför är kopplingen av åtgärden till att det finns sannolika skäl att misstänka att fången i sin kropp har sådana förbjudna ämnen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i fängelselagen och som är ägnade att allvarligt äventyra fängelsesäkerheten eller fångens liv eller hälsa ett centralt element när det gäller kroppsbesiktning.

Grunden för kroppsbesiktning är i den bestämmelse som utskottet föreslår också att de förbjudna ämnena eller föremålen är ägnade att allvarligt äventyra personens liv eller hälsa. När förbjudna föremål och ämnen medförs i kroppen, ofta mot fångens egen vilja, handlar det i praktiken ofta om narkotika. Att medföra narkotika i kroppen är synnerligen farligt för personens liv och hälsa.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Utskottets förslag kräver också modifiering av *ingressen* till lagförslaget.

19 kap. Anmälningar och lämnande av uppgifter

1 §. Anmälan till polisen, andra förundersökningsmyndigheter eller åklagaren. Paragrafen innehåller bestämmelser om anmälningar till polisen, andra förundersökningsmyndigheter eller åklagaren. Enligt det föreslagna nya 3 mom. får Brottspåföljdsmyndigheten meddela polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren uppgifter som kommit fram i samband med övervakningen av fångarna eller vid skötseln av Brottspåföljdsmyndighetens andra uppgifter och som gäller händelser eller personer som med fog kan bedömas ha samband med brottslig verksamhet. Uppgifter får dock inte lämnas ut, om lämnandet av sådana uppgifter eller handlingar till polisen eller användningen av uppgifterna som bevis har förbjudits eller begränsats i lag.

Som det sägs ovan är tröskeln för anmälan i det föreslagna 3 mom. ”som med fog kan bedömas ha samband med brottslig verksamhet”. I sitt utlåtande om lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (GrUU 51/2018 rd, s. 12) konstaterade grundlagsutskottet i fråga om den föreslagna paragrafen om behandling av personuppgifter för förebyggande eller avslöjande av brott att en myndighetsmisstanke om brott enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen utgör en känslig personuppgift som kräver särskild konstitutionell reglering. Regleringen måste därför knytas till hur allvarligt det misstänkta brottet är. Dessutom ansåg grundlagsutskottet att det finns skäl att höja graden av antagande exempelvis till ”skälig misstänkas” i överensstämmelse med den gällande lagen. Den sistnämnda kommentaren från grundlagsutskottet togs inte in i den lagen.

Grundlagsutskottet har inte i samband med behandlingen av den nu aktuella propositionen haft något att anmärka på meddelandet av uppgifter enligt 1 § 3 mom. Utifrån inkommen utredning och i ljuset av det som sägs ovan anser lagutskottet dock att tröskeln för att lämna ut sådana känsliga uppgifter som avses i momentet behöver höjas. Utskottet föreslår att 3 mom. ändras så att det i momentet föreskrivs om meddelande av uppgifter som med fog kan misstänkas ha samband med brottslig verksamhet. Lagutskottets förslag till formulering av tröskeln ligger i linje med det som utskottet föreslår i fråga om säkerhetsregistret i 8 § 1 mom. i lagförslag 3 nedan och med den ordalydelse som i propositionen föreslås i 4 mom. i den paragrafen i fråga om tröskeln för att registrera uppgifter.

2. Lagen om ändring av häktningsslagen

2 kap. Ankomst till ett fängelse

5 a §. Efterlysning. Enligt paragrafen får Brottspåföljdsmyndigheten efterlysa en häktad om den häktade 1) rymmer eller utan tillstånd avlägsnar sig från fängelset eller den vårdplats som avses i 6 kap. 2 eller 3 §, 2) har befunnit sig utanför fängelset med stöd av ett tillstånd som beviljats enligt 9 kap. 14 § och inte återvänder vid den tidpunkt som anges i villkoren för tillståndet eller i övrigt bryter mot villkoren i fråga. I de situationer som avses i den föreslagna bestämmelsen är det fråga om efterlysning för fortsatt verkställighet av häktning. För att förtydliga bestämmelsen föreslår lagutskottet att paragrafen ändras så att detta konstateras den första meningen i 5 a §.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

5 kap. De häktades egendom och inkomster

3 §. Innehav av pengar och andra betalningsmedel. Paragrafen innehåller bestämmelser om innehav av pengar och andra betalningsmedel. Enligt det föreslagna 1 mom. har de häktade inte rätt att inneha pengar eller sådana andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Ett av Brottsförhållandenmyndigheten godkänt betalkort kan dock ställas till de häktades förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en häktad ska tas för förvaring i fängelset, sätts in på det av Brottsförhållandenmyndigheten godkända betalkortet eller på den häktades bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Av de skäl som anges i detaljmotiveringen till 9 kap. 3 § i lagförslag 1 ovan föreslår lagutskottet att formuleringen ”kan dock ställas till de häktades förfogande” i 1 mom. ersätts med formuleringen ”ställs dock till de häktades förfogande”.

3 a §. Övervakning av användningen av betalkort. Paragrafen innehåller för häktades del motsvarande bestämmelser om övervakning av användningen av betalkort som 9 kap. 3 a § i lagförslag 1 ovan. Lagutskottet föreslår motsvarande ändringar i paragrafens 2 mom. som i 9 kap. 3 a § i lagförslag 1.

Av de orsaker som anges i utskottets överväganden ovan och med anledning av det som konstateras i grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 36/2020 rd, s. 4) föreslår lagutskottet att bestämmelserna om förutsättningarna för särskild övervakning i 2 mom. binds till ett nödvändighetskrav i stället för till ett behovskrav. Detta motsvarar den ändring som föreslås i fråga om lagförslag 1. I den form som lagutskottet föreslår ska övervakningen vara nödvändig för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den formulering som utskottet föreslår ovan innehåller också en författningsteknisk ändring genom vilken ordet ”fångens” i den näst sista meningen i 2 mom. ändras till ”den häktades”. På motsvarande sätt som i lagförslag 1 föreslår utskottet också att grunden för övervakningen i 2 mom., ”om det behövs av någon annan orsak” ersätts med formuleringen ”om det är nödvändigt på grund av en orsak som framkommit i samband med Brottsförhållandenmyndighetens övriga verksamhet eller med anledning av uppgifter som fås från en annan myndighet”. Vidare föreslår utskottet att formuleringen ”alla uppgifter om användningen av betalkortet” ersätts med formuleringen ”kontouppgifterna om den häktades betalkortskonto”.

8 kap. Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

2 a §. Underrättelse om läsning. Ny. Paragrafen innehåller bestämmelser om underrättelse om läsning av brevväxling. Regeringen föreslår inga ändringar i paragrafen. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen kan utredning av brott utgöra en grund för att skjuta upp en underrättelse om läsning. Lagutskottet föreslår att utredning av brott som grund för uppskov stryks i 1 mom., på motsvarande sätt som i den övriga regleringen som föreslås i propositionen. Utskottets förslag kräver också modifiering av *ingressen* till lagförslaget.

11 kap. Granskning av fängelselokaler och häktade

6 §. Kroppsbesiktning. Ny. I paragrafen finns bestämmelser om kroppsbesiktning. Regeringen föreslår inga ändringar i paragrafen. Enligt paragrafens 1 mom. kan en häktad kroppsbesiktigas för utredning av ett brott, om han eller hon på sannolika skäl misstänks för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är mer än fängelse i sex månader, eller för straffbart bruk av narkotika.

Av de orsaker som anges i övervägandena ovan och med anledning av de anmärkningar grundlagsutskottet kommit med i sitt utlåtande (se GrUU 36/2020 rd, s. 6) föreslår lagutskottet att 1 mom. ändras i sak på motsvarande sätt som det som föreslås ovan i fråga om 16 kap. 6 § i lagförslag 1, så att utredning av brott inte längre är en grund för kroppsbesiktning. I den form som lagutskottet föreslår får enligt 1 mom. kroppsbesiktning företas på en häktad, om det finns sannolika skäl att misstänka att den häktade i fängelset eller vid ankomsten till fängelset i sin kropp har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i häktningsslagen och som är ägnade att allvarligt äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades liv eller hälsa.

Utskottets förslag kräver också modifiering av *ingressen* till lagförslaget.

3. Lagen om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

7 §. Övervaknings- och verksamhetsregistret. Paragrafen innehåller bestämmelser om övervaknings- och verksamhetsregistret. Paragrafen kompletteras i propositionen med nya 5 och 6 mom. Enligt 5 mom. innehåller övervaknings- och verksamhetsregistret också sådana uppgifter om händelser och personer som på grund av omständigheterna eller en persons uppträdande med fog kan bedömas vara av betydelse med tanke på upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten.

Utifrån inkommen utredning konstaterar lagutskottet för tydlighetens skull i fråga om det föreslagna 5 mom. att bestämmelsen delvis också täcker användningsändamålet för säkerhetsregistret enligt 8 §, dvs. att upprätthålla anstaltssäkerheten, men att behandlingströskeln i bestämmelserna avviker från varandra. Enligt propositionen får övervaknings- och verksamhetsregistret innehålla uppgifter som med fog kan bedömas vara av betydelse med tanke på upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Säkerhetsregistret kan däremot innehålla sådana uppgifter som hänför sig till förhindrandet av brott som begås under fängelsestraff eller till upprätthållandet av anstaltssäkerheten och vilka gäller personer som med fog kan antas eller, på det sätt som utskottet föreslår i fråga om 8 § nedan, misstänkas göra sig skyldiga till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse.

Det nya 5 mom. som föreslås i propositionen har motiverats rätt knapphändigt. Enligt motiveringen (RP, s. 40) är det i det föreslagna 5 mom. fråga om uppgifter som Brottspåföljdsmyndighetens tjänstemän får när de observerar sin omgivning vid skötseln av uppgifter som ingår i deras befogenheter.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

I fråga om 5 mom. konstaterar utskottet utifrån inkommen utredning att det med tanke på fängelsesäkerheten är motiverat att kunna registrera sådana uppgifter om händelser eller personer som i enlighet med 7 § 5 mom. med fog kan bedömas ha samband med upprätthållandet av anstaltsordningen eller anstaltssäkerheten också i sådana fall när uppgifterna inte uppfyller villkoren för registrering i säkerhetsregistret (8 §). Det föreslagna 5 mom. i bestämmelsen om övervaknings- och verksamhetsregistret kan således täcka sådana uppgifter i anslutning till upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten som erhållits vid utövning av de befogenheter som i detalj räknas upp i den föreslagna bestämmelsen om säkerhetsregistret och som inte uppfyller tröskeln för anteckning i säkerhetsregistret. Till exempel besök kan övervakas i enlighet med 13 kap. 2 och 3 § i fängelselagen. Vid övervakningen kan observationer som bedömts ha samband med ordningen och säkerheten i fängelset registreras i övervaknings- och verksamhetsregistret i enlighet med förutsättningarna i 7 § 5 mom. Också när det till exempel vid övervakningen av en anstalt enligt 16 kap. 1 eller 1 a § i fängelselagen observeras sådana omständigheter mellan fångarna som hänför sig till ordning och säkerhet och som också följande skift bör känna till bör observationen kunna registreras i informationssystemet. Det handlar i första hand om uppgifter som hänför sig till upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Särskild vikt bör fästas vid att gallra onödiga uppgifter.

När en uppgift i sak hänför sig till en eventuell brottsmisstanke och det inte är fråga om en gärning som kan bestraffas med fängelse, är det om förutsättningarna i 7 § 5 mom. uppfylls möjligt att registrera uppgiften i övervaknings- och verksamhetsregistret som information om en händelse eller en person som på grund av omständigheterna eller personens uppträdande med fog kan bedömas vara av betydelse med tanke på upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Efter den ändring som utskottet föreslår i 19 kap. 1 § 3 mom. i fängelselagen får uppgifter med stöd av det momentet meddelas polisen och de andra myndigheter som nämns i bestämmelsen, om uppgifterna med fog kan misstänkas ha samband med brottslig verksamhet. Att förhindra brott hör till både Brottspåföljdsmyndighetens och polisens uppgifter. De uppgifter som avses i 7 § 5 mom. i propositionen är sedvanliga övervakningsuppgifter, vars syfte är att trygga anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Uppgifterna behövs uttryckligen för att upprätthålla anstaltsordningen. Det är dock motiverat att Brottspåföljdsmyndigheten ska ha möjlighet att för förhindrande av brott meddela polisen, andra förundersökningsmyndigheter eller åklagaren uppgifter som kommit fram i samband med skötseln av Brottspåföljdsmyndighetens uppgifter och som eventuellt har samband med brottslig verksamhet.

Som utskottet konstaterar i sina överväganden ovan har grundlagsutskottet i sitt utlåtande (GrUU 36/2020 rd, s. 6) ansett att bestämmelserna i propositionen behöver kompletteras bland annat med en bestämmelse om användningsändamålet för upptagningarna från den tekniska övervakning som avses i 16 kap. 1 a § i lagförslag 1.

Enligt den utredning som lagutskottet fått behöver upptagningar från teknisk övervakning förutom i det säkerhetsregister som avses i 8 § också behandlas i övervaknings- och verksamhetsregistret, om upptagningarna hänför sig till andra sådana händelser eller personer som är av betydelse med tanke på anstaltssäkerheten. I propositionen föreslås det inte att den gällande 7 § ändras i sin helhet. Regleringstekniken i den bestämmelsen avviker för närvarande från den föreslagna 8 § om säkerhetsregistret. Bland annat med anledning av grundlagsutskottets anmärkning anser lagutskottet dock att möjligheten att registrera upptagningarna bör framgå tydligare också av

Betänkande LaUB 1/2021 rd

7 §. Lagutskottet föreslår därför att 7 § 5 mom. kompletteras med en andra mening enligt vilken uppgifterna även kan innehålla upptagningar som hänför sig till övervakning enligt 16 kap. 1 a § i fängelselagen, om upptagningarna är nödvändiga för upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten.

Med beaktande av övervaknings- och verksamhetsregistrets avvikande användningsändamål och det faktum att 7 § i propositionen inte i övrigt föreslås bli preciserad på motsvarande sätt som 8 §, är det enligt utskottets uppfattning motiverat att det ska vara en förutsättning för registrering av upptagningarna att uppgifterna är nödvändiga. Enligt utskottets bedömning uppfylls genom den precisering som utskottet föreslår ovan och registrets användningsändamål enligt 7 § 1 mom. grundlagsutskottets anmärkning i fråga om preciseringen av användningsändamålet för upptagningar från teknisk övervakning.

8 §. Säkerhetsregistret. I paragrafen ingår bestämmelser om säkerhetsregistret och dess innehåll. Enligt 1 mom. innehåller säkerhetsregistret sådana uppgifter som hänför sig till förhindrandet av brott som begås under fängelsestraff eller till upprätthållandet av anstaltssäkerheten och vilka gäller intagna i en enhet vid Brottsförmyndigheten som med fog kan antas göra sig skyldiga till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse.

Enligt motiveringen till propositionen (RP, s. 42) motsvarar tröskeln för behandling (skäligen kan misstänkas) i den gällande 8 § om säkerhetsregistret tröskeln för behandling i fråga om informationssystemet för misstänkta i 4 § i den upphävda lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Enligt propositionsmotiven är det motiverat att tröskeln för behandling fortfarande är densamma vid behandlingen av information, i synnerhet när syftet är att effektivisera behandlingen av rätt och rättidig information mellan Brottsförmyndigheten och polisen i syfte att förhindra kriminalitet under fängelsetiden. Således föreslås det i propositionen att behandlingströskeln ändras så att den motsvarar bestämmelserna i 7 § i den gällande lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande (GrUU 51/2018 rd, s. 12) om lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019, polisens personuppgiftslag) i fråga om den föreslagna paragrafen om behandling av personuppgifter för förebyggande eller avslöjande av brott (7 §) att en myndighetsmisstanke om brott enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen utgör en känslig personuppgift som kräver särskild konstitutionell reglering. Regleringen måste därför knytas till hur allvarligt det misstänkta brottet är. Dessutom ansåg grundlagsutskottet att det finns skäl att höja graden av antagande exempelvis till ”skäligen misstänkas” i överensstämmelse med den gällande lagen. De sistnämnda kravet från grundlagsutskottet beaktades dock inte i den lagen.

Utifrån en inkommen utredning fäster lagutskottet också uppmärksamhet vid att polisens personuppgiftslag inte längre utgår från register, utan regleringen grundar sig på behandlingsändamålen. Detta bör beaktas när man bedömer utlämnandet av personuppgifter för de ändamål som anges i polisens personuppgiftslag. I den lagen föreskrivs det inte var man registrerar de uppgifter som lämnas ut till polisen ur säkerhetsregistret om personer som med fog kan antas göra sig skyldiga till brott, och inte heller huruvida andra personer som avses i 7 § i polisens personuppgiftslag registreras i samma register (särskilt personer som upprepade gånger är i kontakt med

Betänkande LaUB 1/2021 rd

dem, målsägande och offer samt vittnen). I vilket fall som helst innebär utlämnandet av uppgifter till polisen med stöd av de tillämpliga bestämmelserna enligt vad utskottet erfar att uppgifterna får föras in i något av polisens brottsbaserade register. Å andra sidan uppger justitieministeriet att polisens personuppgiftslag möjliggör samkörning och behandling av dessa uppgifter under förutsättningar som avviker från den tidigare lagen. Dessutom tillåter lagen i stor utsträckning uttryckligen behandling och utlämnande av uppgifter för andra ändamål än det ursprungliga (särskilt 13, 21 och 22 § i polisens personuppgiftslag). Således kan bland annat ändamålet med behandlingen av uppgifterna förändras väsentligt efter det att uppgifterna har lämnats ut. Sammantaget anser lagutskottet att behandlingströskeln för säkerhetsregistrets del bör vara högre än behandlingströskeln i 7 § i polisens personuppgiftslag.

Lagutskottet fäster uppmärksamhet vid bestämmelsen i det föreslagna 8 § 4 mom., som gäller andra personer än intagna i en enhet vid Brottpåföljdsmyndigheten. Både i den föreslagna nya bestämmelsen i 4 mom. och i den gällande lagen används till denna del som registreringströskel att personen med fog kan misstänkas göra sig skyldig till brott. Eftersom det också när det gäller en i 1 mom. avsedd intagen i en enhet vid Brottpåföljdsmyndigheten handlar om en eventuell ny misstanke, som givetvis inte ligger till grund för fängelsestraff, är det av konsekvensskäl motiverat att formuleringen av registreringströskeln är densamma i fråga om alla personer som registreras i säkerhetsregistret på grundval av en misstanke om brott. I den gällande lagen används i fråga om en intagen i en enhet vid Brottpåföljdsmyndigheten som registreringströskel att personen bland annat "kan misstänkas" ha gjort sig skyldig till brott som avses i bestämmelsen. Eftersom registrets användningsändamål inte längre inbegriper utredning av kriminalitet utan endast förhindrande av brott, anser utskottet att formuleringen av tröskeln i 4 mom. är mer motiverad i detta sammanhang. I sak finns det ingen stor skillnad mellan innehållet i de ovannämnda formuleringarna.

Mot bakgrund av det som sägs ovan anser lagutskottet att formuleringen med fog kan misstänkas är ändamålsenlig när det gäller tröskeln för att registrera uppgifter. Motsvarande gäller meddelande av uppgifter enligt 19 kap. 1 § 3 mom. i fängelselagen, som det konstateras ovan vid lagförslag 1. Med anledning av det som sägs ovan föreslår utskottet att formuleringen "med fog kan antas" i 8 § 1 mom. ändras till "med fog kan misstänkas".

Enligt det föreslagna 1 mom. i propositionen innehåller säkerhetsregistret uppgifter om intagna i en enhet vid Brottpåföljdsmyndigheten. Enligt den utredning som utskottet fått kan registret innehålla uppgifter om både fångar och häktade. Lagutskottet föreslår att bestämmelsen i 1 mom. också preciseras i överensstämmelse med definitionsbestämmelsen i 2 § i den gällande lagen, så att registret kan innehålla uppgifter om fångar och om intagna i en enhet vid Brottpåföljdsmyndigheten.

Som utskottet konstaterar i sina överväganden ovan har grundlagsutskottet i sitt utlåtande (GrUU 36/2020 rd, s. 6) ansett att bestämmelserna i propositionen behöver kompletteras bland annat med en bestämmelse om användningsändamålet för upptagningarna från den tekniska övervakning som avses i 16 kap. 1 a § i lagförslag 1.

Enligt den utredning som utskottet fått från justitieministeriet bör upptagningar från teknisk övervakning kunna registreras också i säkerhetsregistret. Detta är möjligt om förutsättningarna för att

Betänkande LaUB 1/2021 rd

föra in uppgifterna i säkerhetsregistret uppfylls. Till denna del motsvarar förutsättningarna för registrering av upptagningar från teknisk övervakning således förutsättningarna för registrering av uppgifter som fås vid utövningen av de andra befogenheterna enligt fängelselagen. Med anledning av det som sägs ovan och för att förtydliga bestämmelserna om upptagningarnas användningsändamål föreslår lagutskottet att 8 § 3 mom. 4 punkten om säkerhetsregistret och dess innehåll kompletteras, så att där också hänvisas till uppgifter som erhållits vid övervakning enligt 16 kap. 1 a § i fängelselagen, vid sidan av uppgifter som erhållits vid övervakning enligt 1 § i det kapitlet.

3 kap. Principer för behandling av uppgifter

14 §. Utlämnande av uppgifter till polisen, Migrationsverket och förläggningar. Paragrafen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter till polisen, Migrationsverket och förläggningar. I propositionen föreslås det att 1 mom. ändras så att uppgifter också får lämnas ut på eget initiativ. Den föreslagna ordalydelsen ”trots sekretessbestämmelserna och också på eget initiativ” omfattar i sig utlämnande av uppgifter på begäran, men bestämmelsen kan i den föreslagna formen förstås så att den enbart gäller utlämnande av uppgifter på eget initiativ. Personuppgifter lämnas dock vanligen ut på begäran av en annan myndighet. På grund av det som konstateras ovan föreslår lagutskottet som en lagteknisk precisering att 1 mom. ändras så att uppgifter trots sekretessbestämmelserna får lämnas ut på begäran och också på eget initiativ. Utskottet föreslår att en motsvarande ändring görs också i 20, 21 och 26 §.

I 2 mom. föreskrivs det om utlämnande av sådana uppgifter till polisen och Migrationsverket som behövs för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud. Regeringen föreslår inte att 2 mom. ändras. Enligt den utredning som utskottet fått är författningsgrunden oklar särskilt när det gäller utlämnande av uppgifter från Brottspåföljdsmyndigheten till polisen om placering i fängelse av en person som ska avlägsnas ur landet. Också förvaltningsutskottet fäster uppmärksamhet vid detta i sitt utlåtande om propositionen (FvUU 2/2020 rd, s. 3—4). Förvaltningsutskottet påpekar också att uppgifter om placering i en anstalt måste kunna lämnas ut till Migrationsverket för att verket ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. Lagutskottet anser utifrån den utredning som fås att de ovannämnda möjligheterna att lämna ut uppgifter är nödvändiga. Med anledning av det som konstateras ovan och utifrån den utredning som lagutskottet fått föreslår lagutskottet att 2 mom. ändras så att det till 2 mom. 3 punkten i fråga om de uppgifter som får lämnas ut fogas uppgift om placering i Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten. Utskottets förslag kräver också modifiering av *ingressen* till lagförslaget.

20 §. Utlämnande av uppgifter till Tullen. Paragrafen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter till Tullen. Av de orsaker som anges vid 14 § ovan föreslår lagutskottet en lagteknisk precisering av 1 mom. så att det av ordalydelsen framgår att uppgifterna också får lämnas ut på begäran.

21 §. Utlämnande av uppgifter till Gränsbevakningsväsendet. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av uppgifter till Gränsbevakningsväsendet. Av de orsaker som anges vid 14 § ovan

Betänkande LaUB 1/2021 rd

föreslår lagutskottet en lagteknisk precisering av *1 mom.* så att det av ordalydelsen framgår att uppgifterna också får lämnas ut på begäran.

Enligt inkommen utredning är uppgiften om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten av betydelse också på grund av Gränsbevakningsväsendets uppgifter i anslutning till avlägsnande av en person ur landet (se utlänningslagen (301/2004), 9 kap. 151 §). Också förvaltningsutskottet tar upp frågan (FvUU 2/2020 rd, s. 4). Med anledning av det som konstateras ovan föreslår lagutskottet att *1 mom.* ändras också så att grunderna för utlämnande av uppgifter i momentet kompletteras med att uppgifterna behövs för att avlägsna en person ur landet.

26 §. Utlämnande av uppgifter ur säkerhetsregistret. I paragrafen föreskrivs det om utlämnande av uppgifter ur säkerhetsregistret. Av de orsaker som anges vid 14 § ovan föreslår lagutskottet en lagteknisk precisering av *1 mom.* så att det av ordalydelsen framgår att uppgifterna också får lämnas ut på begäran.

29 a §. Rätt att få uppgifter av dem som beviljar betalkort eller förmedlar betalningar. I paragrafen föreskrivs det om rätt att få uppgifter av dem som beviljar betalkort eller förmedlar betalningar. Enligt den har Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att av betalningsinstitut som beviljar betalkort eller som förmedlar betalningar få de uppgifter som är nödvändiga för förvaltningen av betalkort godkända av Brottspåföljdsmyndigheten och för den övervakning av betalningstransaktioner med betalkort som avses i 9 kap. 3 a § i fängelselagen och 5 kap. 3 a § i häktningsslagen.

Som utskottet konstaterar i sina överväganden ovan anser grundlagsutskottet i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 36/2020 rd, s. 5) att bestämmelserna i och för sig är korrekt kopplade till nödvändighetskriteriet. Med avseende på bedömningen av nödvändigheten är det emellertid problematiskt att det av lagförslaget inte närmare framgår vad som avses med att förvalta användningen av betalkort. Grundlagsutskottet har ansett det vara nödvändigt att precisera bestämmelsen till denna del.

I anslutning till betalkort och förvaltningen av dem konstaterar lagutskottet utifrån en utredning från justitieministeriet följande: I 9 kap. 3 § i fängelselagen (och 5 kap. 3 § i häktningsslagen) föreskrivs att ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort kan ställas till en fånges förfogande. Enligt justitieministeriet har betalkorten skaffats av Brottspåföljdsmyndigheten, och de ges till fången när han eller hon kommer till fängelset. Brottspåföljdsmyndigheten har ingått ett avtal om leverans av betalkorten med den som utfärdar korten (engelska Prepaid Financial Services Limited, nedan PFS), som beviljar betalkorten. Kortet är i fångens namn, men avtalsparterna är Brottspåföljdsmyndigheten och den som utfärdar betalkortet.

Enligt utredningen från justitieministeriet ska fången förbinda sig att iaktta kortets användningsvillkor. Om fången inte förbinder sig att iaktta villkoren, ges han eller hon ett kort som endast kan användas i fängelset. Betalkortet är ett Mastercard-baserat kort som kontrollerar saldot. De kontanter som fången har med sig och pengar och förmåner som fången får under fängelsetiden kan sättas in på betalkortet. Fången kan använda kortet för att göra inköp i anstaltsbutiken, betala avgiftsbelagda tjänster i fängelset och betala räkningar. Fången kan också använda betalkortet ut-

Betänkande LaUB 1/2021 rd

anför fängelset, till exempel under permissioner. Också penningöverföringar till fången kan göras via en nätbank direkt till betalkortet. Då behöver inte till exempel anhöriga skicka kontanter till fången i brev eller ge fången pengar i samband med möten.

När en fånge kommer till ett slutet fängelse öppnas ett betalkortskonto för fången, och de kontanter som fången har med sig laddas upp på detta konto. Med stöd av 9 kap. 3 § i fängelselagen (5 kap. 3 § i häktningsslagen) ges fången varje månad ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningmedel. Fängelserna svarar också på saldoförfrågningar och betalar vid behov räkningar eller gör annars gireringar när fången begär det. Brottspåföljdsmyndigheten utreder eventuella dubbeldebiteringar av inköp på kontot, förnyar betalkortet om det har gått ut, försvunnit eller gått sönder eller om man har glömt koden. Myndigheten uppdaterar överföringar mellan fängelser vid övergången till systemet med betalkort, vidtar åtgärder i samband med att kortet dras in när fången frigges och kontrollerar kontoöverföringar som gjorts till fel konto av någon utanför fängelset.

Brottspåföljdsmyndigheten besvarar också begäranden om information från polisen eller andra myndigheter, eftersom uppgifterna finns i Brottspåföljdsmyndighetens besittning. Den utreder också på begäran av PFS misstankar om missbruk av kontot. PFS profilerar kunderna, men när det gäller normal användning av fångarnas konton behövs Brottspåföljdsmyndighetens sakkunskap. Betalkortet har också larmegenskaper som påverkar möjligheterna att använda kortet (t.ex. när en felaktig kod använts). Brottspåföljdsmyndigheten har möjlighet att vid behov göra ändringar i dessa funktioner.

Enligt 9 kap. 4 § i fängelselagen får en fånge av grundad anledning genom förmedling av fängelset sända pengar och andra betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till en annan fånge. Enligt 9 kap. 9 § i fängelselagen beslutar fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig om sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför fängelset eller till en annan fånge. Bestämmelserna trädde i kraft vid en tidpunkt då kontanter användes i fängelserna. Bestämmelserna ändrades inte i samband med att betalkorten togs i bruk. Fängelset ska således varje månad ge en fånge ett kontoutdrag över kontouppgifterna på betalkortskontot, och fången får skicka pengar till en annan fånge eller till någon utanför fängelset efter att ha fått tillstånd till detta.

Enligt justitieministeriet avses med förvaltning av betalkort i propositionen de ovannämnda åtgärderna i anslutning till användningen av kortet. Åtgärderna grundar sig på fängelselagen, häktningsslagen eller ett avtal mellan Brottspåföljdsmyndigheten och den som utfärdat betalkortet.

Mot bakgrund av det som sägs ovan anser lagutskottet att bestämmelsen i 29 a § bör preciseras, så att hänvisningen till rätt att få uppgifter för förvaltningen av betalkort stryks och ersätts med en hänvisning till rätt att få uppgifter för skötsel av de uppgifter i anslutning till användningen av betalkort som anges i 9 kap. 3 och 4 § i fängelselagen och 5 kap. 3 och 4 § i häktningsslagen. Enligt justitieministeriet är det i de paragraferna fråga om uppgifter utöver den övervakning av betalningstransaktioner som avses i 9 kap. 3 a § i fängelselagen och 5 kap. 3 a § i häktningsslagen.

Enligt den föreslagna paragrafen har Brottspåföljdsmyndigheten rätt att få uppgifterna av betalningsinstitut. Lagutskottet föreslår dessutom utifrån den utredning som utskottet fått i ärendet att

Betänkande LaUB 1/2021 rd

betalningsinstitut i paragrafen ersätts med den mer allmänna termen ”betaltjänstleverantör”, som är ett mer omfattande begrepp. Lagutskottet anser dessutom utifrån den utredning utskottet fått att Brottpåföljdsmyndighetens rätt att få uppgifter bör utsträckas också till utländska betaltjänstleverantörer som tillhandahåller betaltjänster i Finland. Lagutskottet föreslår att det till 29 a § fogas ett *nytt 2 mom.*, enligt vilket det som i 1 mom. föreskrivs om rätten att få uppgifter också ska tillämpas på utländska betaltjänstleverantörer som tillhandahåller betaltjänster i Finland.

För att förtydliga paragrafrubriken föreslår utskottet dessutom att *paragrafens rubrik* ändras till ”Rätt att få uppgifter av betaltjänstleverantörer”.

5 kap. Datasäkerhet och bevaring av uppgifter

34 §. Granskning av uppgifter och gallring av uppgifter ur register. (Ny). Paragrafen innehåller bestämmelser om granskning av uppgifter och gallring av uppgifter ur registret. Regeringen föreslår inga ändringar i paragrafen. Av de orsaker som anges i utskottets överväganden ovan föreslår lagutskottet att paragrafen får ett nytt 7 mom. om bevaringstiden för upptagningar från teknisk övervakning. Grundlagsutskottet påpekade i sitt utlåtande (GrUU 36/2020 rd, s. 6) att regleringen behöver kompletteras till denna del.

Lagutskottet anser att det är motiverat att föreskriva om en kort bevaringstid för upptagningar från den tekniska övervakning som avses i 16 kap. 1 a § i lagförslag 1. Efter det ska uppgifterna gallras ut, om inte det uttryckligen bedöms att det med tanke på registrets användnings ändamål är nödvändigt att bevara dem. Detta säkerställer att det i registren endast finns upptagningar som är nödvändiga med tanke på deras användningsändamål. Som utskottet säger i sina överväganden behöver upptagningar från teknisk övervakning behandlas i det övervaknings- och verksamhetsregister som avses i 7 § och i det säkerhetsregister som avses i 8 §.

Mot bakgrund av det som konstaterats ovan och den utredning som utskottet fått föreslår lagutskottet ett *nytt 7 mom.*, enligt vilket upptagningar från teknisk övervakning ska förstöras senast en månad efter det att upptagningen upphört, om inte det är nödvändigt att bevara dem för ett ändamål som anges i 7 eller 8 §.

På behandling av personuppgifter i anslutning till teknisk övervakning tillämpas dessutom dataskyddslagen avseende brottmål. Genom den lagen har man genomfört dataskyddsdirektivet för brottsbekämpande myndigheter. I 6 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs det om relevanskravet vid behandling av personuppgifter. Här ingår också ett krav på att obehövliga personuppgifter ska utplånas utan ogrundat dröjsmål. Enligt den paragrafens 3 mom. ska också behovet att bevara personuppgifter bedömas med minst fem års mellanrum, om inte något annat föreskrivs om bevaringstider för personuppgifter någon annanstans. Den bestämmelse om bevaring av upptagningar från teknisk övervakning som lagutskottet föreslår innebär att man avviker från dessa huvudregler, förutom att det är fråga om ett undantag från den regelmässiga bevaringstiden enligt 34 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten. I 11 § 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs det dessutom om en högre tröskel för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter, dvs. behandlingen ska vara nödvändig. Även om upptagningar från teknisk övervakning inte i alla situationer avslöjar uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter, kan det dock av dem framgå uppgifter som i övrigt är

Betänkande LaUB 1/2021 rd

känsliga. Efter att ha beaktat den utredning som fåtts från justitieministeriet samt grundlagens vedertagna tolkningspraxis i fråga om uppgifter som ska betraktas som känsliga, anser lagutskottet att det är motiverat att ställa som villkor för att bevara en upptagning under en längre tid än en månad att bevaringen är nödvändig. Dessutom bör bevaringen bindas till de ändamål som anges i 7 och 8 §.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 4 i proposition RP 6/2020 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1—3 i proposition RP 6/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 9 § 2 mom., 2 kap. 10 § 3 mom., 4 kap. 4 § 3 mom., 9 kap. 3 § och 10 § 2 mom., 12 kap. 2 § 1 mom., 2 a § 1 mom., 5 § 1 mom., 7 § 1 mom. och 8 § 1 mom., 13 kap. 2 § 3 mom., 16 kap. 6 § 1 mom., 19 kap. 1 och 2 § samt 20 kap. 2 § 7 punkten, av dem 1 kap. 9 § 2 mom., 12 kap. 2 § 1 mom., 2 a § 1 mom., 7 § 1 mom. och 8 § 1 mom., 13 kap. 2 § 3 mom., 19 kap. 2 § och 20 kap. 2 § 7 punkten sådana de lyder i lag 393/2015, 2 kap. 10 § 3 mom. sådant det lyder i lag 33/2015, 9 kap. 3 § och 10 § 2 mom. sådana de lyder i lag 383/2017 samt 19 kap. 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011, och fogas till 2 kap. 2 a §, sådan den lyder i lag 383/2017, ett nytt 2 mom., till 9 kap. en ny 3 a §, till 9 kap. 9 § ett nytt 4 mom. och till 16 kap. en ny 1 a § som följer:

Betänkande LaUB 1/2021 rd

1 kap.

Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse

9 §

Behörighet utom tjänstetid

En verkställighetsansvarigs beslutanderätt när det gäller beslut om strafftiden och efterlysning får, om saken inte tål uppskov, utövas av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen.

2 kap.

Inledande av verkställighet

2 a §

Efterlysning

Brottspåföljdsmyndigheten får efterlysa en fånge för att fortsätta verkställigheten om fången

- 1) rymmer eller utan tillstånd avlägsnar sig från fängelset, den förläggingsplats som avses i 8 kap. 9 § 2 mom. eller den vårdplats som avses i 10 kap. 2—4 §,
- 2) har befunnit sig utanför fängelset med stöd av ett tillstånd som beviljats enligt 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap. och inte återvänder vid den tidpunkt som anges i villkoren för tillståndet eller i övrigt bryter mot villkoren i fråga.

10 §

Beslutanderätt

Beslut om efterlysning av den dömda eller fången och om återkallande av efterlysning fattas av den verkställighetsansvarige eller av en sådan tjänsteman vid verkställighetsenheten som förordnats av verkställighetsdirektören.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

4 §

Information om bestämmelser och om förhållandena i fängelset

En samling lagar, förordningar och andra författningar som gäller fångar ska finnas tillgänglig för fångarna. Fångarna ska också ha tillgång till en förteckning över de myndigheter som utövar tillsyn över fängelset och fängelsepersonalens verksamhet samt de organ som utövar tillsyn över tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna och hos vilka fången enligt internationella fördrag har besvär- eller klagorätt.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

I slutna fängelser har fångarna inte rätt att inneha pengar eller andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Ett av Brottsföljdsmyndigheten godkänt betalkort ~~kan~~ ställs dock ~~ställas~~ till fångarnas förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge ska tas för förvaring i fängelset, sättas in på det av Brottsföljdsmyndigheten godkända betalkortet eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Fångarna i öppna anstalter har rätt att inneha pengar och andra betalningsmedel. Ett av Brottsföljdsmyndigheten godkänt betalkort ~~kan~~ ställs till ~~en fånges~~ förfogande, ~~om fången begär det~~. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en fånge kan på fångens begäran tas för förvaring i fängelset, sättas in på det av Brottsföljdsmyndigheten godkända betalkortet eller på fångens bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

Fången ska varje månad ges ett utdrag ur bokföringen av hans eller hennes penningmedel.

3 a §

Övervakning av användningen av betalkort

Användningen av ett av Brottsföljdsmyndigheten godkänt betalkort som har getts till en fånge kan övervakas i syfte att upptäcka betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse, på så sätt att övervakningen endast gäller antalet betalningstransaktioner och penningbeloppet.

Om det vid övervakning enligt 1 mom. upptäcks betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse eller om det ~~är nödvändigt på grund av en orsak som framkommit i sam-~~

Betänkande LaUB 1/2021 rd

band med Brottspåföljdsmyndighetens övriga verksamhet eller med anledning av uppgifter som fått från en annan myndighet, kan användningen av en fånges betalkort övervakas utifrån ett beslut som fattats i ett enskilt fall på så sätt att övervakningen gäller alla kontouppgifterna om användningen av betalkortet. En förutsättning för övervakningen är dessutom att övervakningen är nödvändig för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Beslutet får fattas för högst en månad åt gången.

9 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om den övervakning av användningen av ett av Brottspåföljdsmyndigheten godkänt betalkort som avses i 3 a § 2 mom.

10 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om

- 1) egenskaperna hos och ställande till förfogande, förvaring och användning av det betalkort som ställs till fångarnas förfogande,
- 2) förvaring, sändande och förstöring av egendom,
- 3) egendomsförteckningen och vilken egendom som ska upptecknas i den,
- 4) betalning av och beloppet på den provision som avses i 6 § och om när sysselsättningspenning enligt den paragrafen inte betalas ut.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser och meddelanden till eller från fångar får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Ett beslut som berättigar till läsning får fattas för högst två veckor åt gången.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

2 a § (Ny)

Underrättelse om läsning

Om ett brev, en postförsändelse eller ett meddelande till eller från en fånge läses, ska fången utan dröjsmål underrättas om läsningen samt om grunden för läsningen. Underrättelsen om läsningen får uppskjutas om det behövs för att förhindra ~~eller utreda~~ brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Fången ska dock underrättas om läsningen och dess grund inom två veckor från läsningen eller, om fången friges tidigare än detta, senast då fången friges, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

5 §

Kvarhållande av brev eller postförsändelser

Ett brev, en annan postförsändelse eller ett meddelande till eller från en fånge får kvarhållas, om detta behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En fånges telefonsamtal får avlyssnas och spelas in, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med samtalets mottagare behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet.

8 §

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation på säkerhetsavdelningar

Andra brev, postförsändelser och meddelanden till och från fångar på en säkerhetsavdelning än sådana som avses i 3 och 4 § får läsas, om det av någon anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. I fråga om fångarnas brevväxling tillämpas i övrigt 1 §, 2 § 2 och 3 mom. samt 2 a, 3—5, 10 och 11 §.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

13 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

2 §

Besöksrum och övervakning av besök

Vid sådana övervakade besök som avses i 3 § får samtalet mellan fången och besökaren avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning, om det av någon grundad anledning som har samband med fångens brottsliga bakgrund, med fångens uppförande under fängelsetiden eller med besökaren behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga fångens eller någon annans säkerhet. Fångens och besökaren ska underrättas om avlyssningen och upptagningen av samtal innan åtgärden inleds. Samtalet vid ett övervakat besök hos en fånge som är placerad på en säkerhetsavdelning får avlyssnas och upptas.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

1 a §

Teknisk övervakning i ett fängelse

För övervakningen av fängelseområdet och fängelselokalerna kan det användas teknisk övervakning i syfte att upprätthålla ordningen i fängelset, förvaringssäkerheten och fångarnas och andras säkerhet samt i syfte att förhindra rymning eller olovligt avvikande från öppna anstalter eller brott. Teknisk övervakning omfattar iakttagande och upptagning av bild med en teknisk anordning. Teknisk övervakning får inte användas i fångarnas celler, i toaletter, i omklädningsrum och på andra motsvarande platser. Det ska på tillbörligt sätt underrättas om den tekniska övervakningen.

Bestämmelser om teknisk övervakning i besöksrum finns i 13 kap. Bestämmelser om teknisk övervakning vid observation och observation i isolering finns i 18 kap. Bestämmelser om kameraövervakning av arbetstagare finns i 16 och 17 § i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004).

6 § (Ny)

Kroppsbesiktning

Kroppsbesiktning får företas på en fånge ~~för utredning av ett brott~~, om det finns sannolika skäl att misstänka att fången i fängelset eller vid ankomsten till fängelset i sin kropp har förbjudna äm-

Betänkande LaUB 1/2021 rd

nen eller föremål som avses i 9 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i denna lag och som är ägnade att allvarligt äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller fångens liv eller hälsa.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av uppgifter

1 §

Anmälan till polisen, andra förundersökningsmyndigheter eller åklagaren

Om det med stöd av omständigheter som framkommit i samband med övervakningen av fångar eller vid skötseln av Brottsförundersökningsmyndighetens andra uppgifter finns skäl att betvivla att pengar och andra betalningsmedel eller någon annan egendom har ett lagligt ursprung, ska saken anmälas till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet.

Uppgifter om innehållet i brev, andra postförsändelser eller meddelanden från eller till en fånge eller om innehållet i fångens telefonsamtal eller elektroniska meddelanden får lämnas till polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren, om det behövs för förhindrande eller utredning av brott. Under samma förutsättningar kan kopior eller inspelningar av meddelandena överlämnas. En förutsättning för lämnande av uppgifter är att den myndighet som tar emot uppgifterna har rätt att ta del av dem.

Brottsförundersökningsmyndigheten får meddela polisen, någon annan förundersökningsmyndighet eller åklagaren uppgifter som kommit fram i samband med övervakningen av fångarna eller vid skötseln av Brottsförundersökningsmyndighetens andra uppgifter och som gäller händelser eller personer som med fog kan **misstänkas** ha samband med brottslig verksamhet. Uppgifter får dock inte lämnas ut, om lämnandet av sådana uppgifter eller handlingar till polisen eller användningen av uppgifterna som bevis har förbjudits eller begränsats i lag.

2 §

Anmälan till den myndighet som beviljat en förmån

Om det med stöd av omständigheter som framkommit i samband med övervakningen av fångar eller vid skötseln av Brottsförundersökningsmyndighetens andra uppgifter finns skäl att misstänka att arbetslöshetsersättning, folkpension eller någon annan motsvarande social förmån utan grund har betalats till en fånge, ska saken för utredning av ärendet anmälas till den myndighet som beviljat förmånen.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

20 kap.

Ändringssökande

2 §

Förbud mot att söka ändring

En fånge eller en dömd får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

7) övervakning av användningen av betalkort enligt 9 kap. 3 a § 2 mom. eller användning av pengar enligt 9 kap. 4 § 3 mom.,

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av häktningsslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i häktningsslagen (768/2005) 2 kap. 3 § 3 mom., 5 kap. 3 § 1 mom. och 9 § 2 mom., 8 kap. 2 § 1 mom., 2 a § 1 mom., 5 § 1 mom. och 7 § 1 mom., ~~samt~~ 9 kap. 1 § 3 mom. samt 11 kap. 6 § 1 mom.,

av dem 5 kap. 3 § 1 mom. och 9 § 2 mom. sådana de lyder i lag 384/2017, 8 kap. 2 § 1 mom., 2 a § 1 mom. och 7 § 1 mom. och 9 kap. 1 § 3 mom. sådana de lyder i lag 394/2015, samt

fogas till 2 kap. nya 5 a och 5 b §, till 5 kap. en ny 3 a § och till 5 kap. 8 § ett nytt 3 mom., till 11 kap. 1 § ett nytt 3 mom. samt till 15 kap. 2 § en ny 3 a-punkt, som följer:

Betänkande LaUB 1/2021 rd

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

3 §

Information om bestämmelser och om förhållandena i fängelset

De häktade ska ha tillgång till en samling lagar, förordningar och andra författningar som gäller häktade. De häktade ska också ha tillgång till en förteckning över de myndigheter som utövar tillsyn över fängelset och fängelsepersonalens verksamhet samt över de organ som utövar tillsyn över tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna och hos vilka den häktade enligt internationella fördrag har besvär- eller klagorätt.

5 a §

Efterlysning

Brottpåföljdsmyndigheten får efterlysa en häktad för att fortsätta verkställigheten av häkten om den häktade

1) rymmer eller utan tillstånd avlägsnar sig från fängelset eller den vårdplats som avses i 6 kap. 2 eller 3 §,

2) har befunnit sig utanför fängelset med stöd av ett tillstånd som beviljats enligt 9 kap. 14 § och inte återvänder vid den tidpunkt som anges i villkoren för tillståndet eller i övrigt bryter mot villkoren i fråga.

5 b §

Beslutanderätt

Beslut om efterlysning av den häktade och om återkallande av efterlysning fattas av den verkställighetsansvarige eller av en sådan tjänsteman vid verkställighetsenheten som förordnats av verkställighetsdirektören.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

3 §

Innehav av pengar och andra betalningsmedel

De häktade har inte rätt att inneha pengar eller sådana andra betalningsmedel som avses i 37 kap. 12 § i strafflagen. Ett av Brottsförhållandenmyndigheten godkänt betalkort ~~kan~~ ställs dock ställas till de häktades förfogande. Pengar och andra betalningsmedel som innehas av en häktad ska tas för förvaring i fängelset, sättas in på det av Brottsförhållandenmyndigheten godkända betalkortet eller på den häktades bekostnad sättas in på hans eller hennes bankkonto.

3 a §

Övervakning av användningen av betalkort

Användningen av ett av Brottsförhållandenmyndigheten godkänt betalkort som har getts till en häktad kan övervakas i syfte att upptäcka betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse, på så sätt att övervakningen endast gäller antalet betalningstransaktioner och penningbeloppet.

Om det vid övervakning enligt 1 mom. upptäcks betalningstransaktioner som avviker från sedvanlig betalningsrörelse eller om det är nödvändigt på grund av en orsak som framkommit i samband med Brottsförhållandenmyndighetens övriga verksamhet eller med anledning av uppgifter som fås från en annan myndighet, kan användningen av en häktads betalkort övervakas utifrån ett beslut som fattats i ett enskilt fall på så sätt att övervakningen gäller alla kontouppgifter om användningen av betalkortet. En förutsättning för övervakningen är dessutom att övervakningen är nödvändig för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Beslutet får fattas för högst en månad åt gången.

8 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften särskilt förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om den övervakning av användningen av ett av Brottsförhållandenmyndigheten godkänt betalkort som avses i 3 a § 2 mom.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om

- 1) egenskaperna hos och ställande till förfogande, förvaring och användning av det betalkort som ställs till de häktades förfogande,
- 2) förvaring, sändande och förstöring av egendom,
- 3) egendomsförteckningen och vilken egendom som ska upptecknas i den,
- 4) betalning av och beloppet på den provision som avses i 9 kap. 6 § i fängelselagen och om när sysselsättningspenning enligt den paragrafen inte betalas ut.

8 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

2 §

Läsning och kopiering av meddelanden

Brev, andra postförsändelser och meddelanden till eller från en häktad får läsas, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, med den häktades uppförande under häktningstiden eller med försändelsen eller dess avsändare eller mottagare behövs för att säkerställa syftet med häktningen, förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Ett beslut som berättigar till läsning får fattas för högst två veckor åt gången.

2 a § (Ny)

Underrättelse om läsning

Om ett brev, en postförsändelse eller ett meddelande till eller från en häktad läses, ska den häktade utan dröjsmål underrättas om läsningen samt om grunden för läsningen. Underrättelsen om läsningen får uppskjutas om det behövs för att förhindra ~~eller utreda~~ brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den häktade ska dock underrättas om läsningen och dess grund inom två veckor från läsningen eller, om den häktade frigges tidigare än detta, senast då den häktade frigges, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

5 §

Kvarhållande av brev eller postförsändelser

Ett brev, en annan postförsändelse eller ett meddelande till eller från en häktad får kvarhållas, om vidarebefordrandet äventyrar syftet med häktningen eller om kvarhållandet behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

— — — — —

7 §

Avlyssning och inspelning av telefonsamtal

En häktads telefonsamtal får avlyssnas och spelas in, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, med den häktades uppförande under häktningstiden eller med samtalets mottagare behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset, säkerställa syftet med häktningen eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet.

— — — — —

9 kap.

Besök och andra kontakter utom fängelset

1 §

Besök

Samtalet mellan den häktade och besökaren får avlyssnas och upptas med hjälp av en teknisk anordning, om det av någon grundad anledning som har samband med den häktades brottsliga bakgrund, med den häktades uppförande under häktningstiden eller med besökaren behövs för att förhindra brott, avvärja en fara som hotar ordningen i fängelset, säkerställa syftet med häktningen eller trygga den häktades eller någon annans säkerhet. Den häktade och besökaren ska underlättas om avlyssningen och upptagningen av samtalet innan åtgärden inleds.

— — — — —

Betänkande LaUB 1/2021 rd

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

1 §

Övervakningen i ett fängelse

Vid verkställighet av häktning tillämpas bestämmelserna i fängelselagens 16 kap. 1 a § om teknisk övervakning i fängelset.

6 § (Ny)

Kroppsbesiktning

Kroppsbesiktning får företas på en häktad ~~för utredning av ett brott~~, om det finns sannolika skäl att misstänka att den häktade i fängelset eller vid ankomsten till fängelset i sin kropp har förbjudna ämnen eller föremål som avses i 5 kap. 1 § 1 eller 2 mom. i denna lag och som är ägnade att allvarligt äventyra ordningen eller säkerheten i fängelset eller den häktades liv eller hälsa.

15 kap.

Ändringssökande

2 §

Förbud mot att söka ändring

En häktad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

3 a) övervakning av användningen av betalkort enligt 5 kap. 3 a § 2 mom.,

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015) 24 § 1 mom.,
ändras 8 §, 14 § 1 och 2 mom. samt 20, 21 och 26 §, samt
fogas till 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 17/2016, nya 5 och 6 mom., ~~och~~ till lagen en ny 29 a § och till 34 § ett nytt 7 mom. som följer:

7 §

Övervaknings- och verksamhetsregistret

Övervaknings- och verksamhetsregistret innehåller också sådana uppgifter om händelser och personer som på grund av omständigheterna eller en persons uppträdande med fog kan bedömas vara av betydelse med tanke på upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Uppgifterna kan också innehålla upptagningar som hänför sig till övervakning enligt 16 kap. 1 a § i fängelselagen, om upptagningarna är nödvändiga för upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten.

När uppgifter registreras ska de om möjligt åtföljas av en bedömning av uppgifternas tillförlitlighet och riktighet.

8 §

Säkerhetsregistret

Säkerhetsregistret innehåller sådana uppgifter som hänför sig till förhindrandet av brott som begås under fängelsestraff eller till upprätthållandet av anstaltssäkerheten och vilka gäller **fångar och** intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten som med fog kan **misstänkas** göra sig skyldiga till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse.

Registret kan också innehålla uppgifter om exceptionella händelser i fängelset som äventyrar säkerheten.

Säkerhetsregistret kan utöver de uppgifter för specificering av en person som avses i 4 § också innehålla följande uppgifter som hänför sig till misstankar enligt 1 mom. och händelser enligt 2 mom.:

1) uppgifter som hänför sig till övervakning av användningen av betalkort enligt 9 kap. 3 a § i fängelselagen och 5 kap. 3 a § i häktningsslagen,

Betänkande LaUB 1/2021 rd

2) uppgifter som hänför sig till brevväxling, besök, telefonsamtal, användning av internet och andra teleförbindelser enligt 12 och 13 kap. i fängelselagen och i 8 och 9 kap. i häktningsslagen,

3) uppgifter som hänför sig till granskning enligt 16 och 17 kap. i fängelselagen och 11 och 12 kap. i häktningsslagen,

4) uppgifter som erhållits vid övervakning enligt 16 kap. 1 och 1 a § i fängelselagen,

5) sådana uppgifter som kan kopplas till den registrerade som Brottspåföljdsmyndigheten fått ur andra myndigheters register,

6) tips av andra myndigheter eller enskilda.

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla sådana uppgifter som avses i 1, 2 och 5 punkten och som är nödvändiga med tanke på registrets användningsändamål och som gäller någon annan än en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, om personen med fog kan misstänkas göra sig skyldig till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse eller med fog kan misstänkas äventyra säkerheten i fängelset.

Grunden för registrering av en person i säkerhetsregistret ska antecknas.

När uppgifter registreras ska de om möjligt åtföljas av en bedömning av uppgiftslämnarens tillförlitlighet och uppgifternas riktighet.

3 kap.

Principer för behandling av uppgifter

14 §

Utlämnande av uppgifter till polisen, Migrationsverket och förläggningar

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annan stans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna på begäran och också på eget initiativ till polisen lämna ut följande specificerade uppgifter om brottsmisstänkta, dömda, fångar, intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för förhindrande, avslöjande, utredning eller överlämnande för åtalsprövning av brott, gripande av en efterlyst person eller för ett sådant tillstånd eller godkännande från polisen som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig:

1) de uppgifter för specificering som avses i 4 § 1 och 2 mom.,

2) ur verkställighetsregistret uppgifter om brott och domar, uppgifter om behovet av avskildhet och begränsningar av kontakterna för en häktad och om andra särskilda föreskrifter som gäller den häktade samt om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,

3) ur samhällspåföljdsregistret uppgifter om innehållet i och villkoren för den plan som utarbetats för verkställighet av samhällspåföljd och om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,

4) ur övervaknings- och verksamhetsregistret uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fänge och en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, kontakter utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annan stans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till polisen och Migrationsverket lämna ut följande specificerade uppgifter om brottsmisstänkta, dömda, fångar, intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud:

1) ur verkställighetsregistret uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,

2) ur samhällspåföljdsregistret uppgifter om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,

3) ur övervaknings- och verksamhetsregistret uppgifter om **placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av** fångar och intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten. (Nytt)

20 §

Utlämnande av uppgifter till Tullen

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annan stans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna **på begäran** och också på eget initiativ till Tullen lämna ut följande uppgifter om brottsmisstänkta, dömda, fångar, intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för förhindrande, avslöjande, utredning eller överlämnande för åtalsprövning av brott:

1) de uppgifter för specificering som avses i 4 § 1 och 2 mom.,

2) ur verkställighetsregistret uppgifter om brott och domar samt om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,

3) ur samhällspåföljdsregistret uppgifter om innehållet i och villkoren för den plan som utarbetats för verkställighet av samhällspåföljd och om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,

4) ur övervaknings- och verksamhetsregistret uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, kontakter utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Betänkande LaUB 1/2021 rd

21 §

Utlämnande av uppgifter till Gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annan stans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna **på begäran** och också på eget initiativ till gränsbevakningsväsendet lämna ut följande uppgifter om brottsmisstänkta, dömda, fångar, intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för gränsbevakning, **för att avlägsna en person ur landet**, för att personer ska kunna påträffas eller för förhindrande, avslöjande, utredning eller överlämnande för åtalsprövning av brott eller för ett sådant tillstånd eller godkännande från Gränsbevakningsväsendet som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig:

- 1) de uppgifter för specificering som avses i 4 § 1 och 2 mom.,
- 2) ur verkställighetsregistret uppgifter om brott och domar samt om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,
- 3) ur samhällspåföljdsregistret uppgifter om innehållet i och villkoren för den plan som utarbetats för verkställighet av samhällspåföljd och om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,
- 4) ur övervaknings- och verksamhetsregistret uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fänge och en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, kontakter utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

26 §

Utlämnande av uppgifter ur säkerhetsregistret

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annan stans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna **på begäran** och också på eget initiativ lämna ut sådana uppgifter i säkerhetsregistret till polisen, huvudstaben, Tullen och Gränsbevakningsväsendet som är nödvändiga för ändamål som motsvarar säkerhetsregistrets användningsändamål. När en uppgift lämnas ut ska det uppges hur tillförlitlig den är.

Beslut om utlämnande av uppgifter fattas av den personuppgiftsansvarige eller en av denne förordnad tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

29 a §

*Rätt att få uppgifter av **betaltjänstleverantörer***

Brottspåföljdsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av **betaltjänstleverantörer** som beviljar betalkort eller som förmedlar betalningar få de uppgifter som är nödvändiga för **fullgörandet av de uppgifter i anslutning till användningen** av betalkort godkända av Brottspåföljdsmyndigheten **som anges i 9 kap. 3 och 4 § i fängelselagen och 5 kap. 3 och 4 § i häktningssla-**

Betänkande LaUB 1/2021 rd

gen och för den övervakning av betalningstransaktioner med betalkort som avses i 9 kap. 3 a § i fängelselagen och 5 kap. 3 a § i häktningsslagen.

Det som i 1 mom. föreskrivs om rätten att få uppgifter tillämpas också på utländska betaltjänstleverantörer som tillhandahåller betaltjänster i Finland. (Nytt 2 mom.)

34 § (Ny)

Granskning av uppgifter och gallring av uppgifter ur registret

Upptagningar från teknisk övervakning ska förstöras senast en månad efter det att upptagningen har upphört, om inte det är nödvändigt att bevara upptagningarna för ett ändamål som avses i 7 eller 8 §. (Nytt 7 mom.)

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009) en ny 6 a § som följer:

6 a §

Rätten för Brottspåföljdsmyndighetens tjänstemän att delta i PTG-kriminalunderrättelseenhets verksamhet

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten får delta i en PTG-kriminalunderrättelseenhets verksamhet, om det behövs för att förhindra brott som begås under fängelsestraff eller för att upprätthålla anstaltssäkerheten.

Bestämmelser om behörigheten för tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten finns i fängelselagen (767/2005) och häktningsslagen (768/2005). Bestämmelser om rätten för tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten att behandla personuppgifter vid en PTG-kriminalunderrättelseenhet finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015).

Betänkande LaUB 1/2021 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 4.3.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Leena Meri saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Mari Rantanen saf
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Riikka Slunga-Poutsalo saf
ersättare Hussein al-Tae sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mikko Monto.